

Movements of Love

- Kierkegaard, kærlighed og krop

Evaluering af undervisningsprojekt 1. december 2013 – 31. juli 2014

Hanne Hjetting Nielsen, projektmedarbejder

Bevægelsesworkshop (Hold fra UCC Sydhavn).

Indhold

Introduktion	3
Samlet vurdering af projektets succes	3
Målsætning.....	4
Projektoplysninger.....	4
Målgrupper.....	5
Projektets afvikling	5
Involverede partnere	6
Anvendte økonomiske ressourcer	7
Antal aktiviteter afholdt.....	7
Udvikling og metode.....	8
Læringspotentialet.....	8
De faglige mål	9
Anvendte metoder.....	10
Dansernes metode.....	13
Thomas Nørskov/ danseformidler	16
Lars Dahl Pedersen/ danseformidler.....	18
Inddragelse af slutbrugerne undervejs/løbende evaluering.....	19
Justeringer.....	20
Afslutning	21
Samlet vurdering af projektets succes	21
Effektmål	21
Bilag	22
Kommentarer fra evaluering med samarbejdspartnere	22
Anita Albrecht Petersen/ underviser på SOSU C. Brøndby	22
Vibe Ørum/ underviser på UCC Sydhavn.....	27
Kommentarer fra andre undervisere.....	31
Uddrag af kommentarer fra evaluering med eleverne	32

Introduktion

Evalueringen opsamler de erfaringer som Københavns Museum har fået, genereret og arbejdet med i undervisningsforløbet "Kierkegaard, kærlighed og krop" i perioden december 2013 – juli 2014. Undervisningsforløbet skulle officielt starte september 2013, men blev udskudt på grund af personaleudskiftning. Forinden fulgte projektbeskrivelse og ansøgning om midler.

Museet har gennem de sidste år haft fokus på at undersøge, hvad kroppen kan som læringsredskab, og hvordan museet fungerer som uformelt læringsrum. Målgruppen har i "Kierkegaard, kærlighed og krop" været grupper af unge, som museet ikke har stor erfaring med, SOSU-elever og pædagogiske assistenter. Kærlighed og kroppen er en vigtig del af den måde vi oplever, sanser og er i verden på, og dette er vigtigt for målgruppen i deres fremtidige professionelle møde med børn og borgere.

Igennem hele projektet har vi lagt vægt på, at evaluere med eleverne og ikke blot lærerne, så vi kan blive klogere på, hvad kroppen kan som læringsredskab, og hvordan museets fysiske rammer spiller ind for læring. Vi har desuden løbende evalueret med eleverne om museet. Afgørende for projektets succes er derfor både selve den konkrete udførelse, elevernes tilbagemeldinger til os og samarbejdet med eksterne partnere samt ønsket om at skabe en positiv oplevelse i eleverne, så de får lyst til at vende tilbage og bruge andre af museets tilbud.

Samlet vurdering af projektets succes

Projektets styrke har især vist sig at ligge på et personligt plan hos eleverne ved, at flere af eleverne turde overskride egne grænser og vise tillid til hinanden. Dette resulterede i en styrket fællesskabsfølelse i gruppen. Projektets anden store styrke har vist sig at ligge i sammenhængen mellem det faglige indhold og kroppen som læringsredskab. Dertil kommer, at elevernes oplevelse af museet som kulturinstitution er markant mere positiv efter forløbet – ifølge deres egne udsagn, fordi de gennemgående har haft en positiv oplevelse både på uddannelsesinstitutionen og især på museet. Her er det tilkendegivelser som, at *"det er fedt at bevæge sig på museet, da man ellers altid skal være stille"* og *"jeg troede, at det ville være kedeligt, fordi man normalt bare går rundt og kigger"*. Det, at eleverne oplever museet med bevægelse og dialog, bidrager i høj grad til, at eleverne får en positiv oplevelse af museet.

Samarbejdet med danseformidler Thomas Nørskov, SOSU-underviser Anita Albrecht Petersen og UCC-underviser Vibe Ørum har været positivt i udviklingen af undervisningsforløb, hervedning af klasser og gennemførelse af undervisning. På grund af projektets forlængelse, har vi været nødsaget til at trække en ekstra danseformidler ind, Lars Dahl Pedersen. Det har været en fornøjelse og meget positiv oplevelse at arbejde sammen med Lars. Lars er dog ikke ny i den forstand, da han også blev brugt som afløser under danseworkshopen "Rock Me Baby" i 2013.

Målsætning

Evalueringsens formål er systematisk at vurdere projektprocessen, metode, justeringer og resultater undervejs, og at blive klogere på hvordan erfaringer fra projektet kan forankres i museets og skoletjenestens virke fremadrettet.

Projektet fokuserede på resurssvage elever i forhold til at undersøge, hvordan filosofen Kierkegaard og kroppen via dobbeltforløb kan sættes i spil for elever, der i et læringsperspektiv ligger uden for rammerne for, hvad Kierkegaard traditionelt bruges til. I et læringsperspektiv var projektets målsætning at undersøge "Selvrefleksion". Hvad kan dette begreb i det museale rum og i en undervisningssammenhæng? Og hvordan kan vi forholde selvrefleksion til krop som en måde at sætte sprog på internaliserede erfaringer og bringe dem frem i lyset? Kierkegaard blev her gjort nærværende ved at sætte hans tanker om kærlighed ind i en personlig og kropslig kontekst i samspil med udstillingen. Erfaringerne herfra kobledes vi til elevernes fremtidige praksis som henholdsvis SOSU-assistenters og pædagogisk-assistenters. Hermed blev eleverne styrket i at arbejde bevidst med kropslig fremtoning i fremtidige professionelle sammenhænge.

Et vigtigt fokus var også at undersøge, hvad det betyder i en læringsssammenhæng at bruge det museale rum og komme nærmere ind på, hvad det præcist kan i forhold til de formelle læringsrum.

Elever undersøger museets rum (Hold fra UCC Sydhavn).

Projektoplysninger

Målgrupper

I projektansøgningen lagde vi vægt på at henvende os til elever på ungdomsuddannelser, primært elevgrupper med særlige behov, som elever på grundforløbet på SOSU-uddannelsen, SOSU C. Brøndby og pædagogisk-assistentuddannelse, UCC Sydhavn. Det var svært, at få gymnasieklasser til at booke forløbet trods en massiv pr-indsats. Det skyldes med stor sandsynlighed, at elevernes undervisning allerede var tilrettelagt. Derfor udvidede vi undervejs gruppen, så projektet også blev formet til at passe til folkeskolens udskolingsklasser og pædagogstuderende fra UCC Sydhavn. Det har betydet, at undervisningsmaterialet er blevet tilpasset de forskellige målgrupper undervejs. Dette har været forholdsvis enkelt, da en løbende evaluering var tænkt ind i projektet fra begyndelsen. Udvidelsen i aldersgrupper har også været udbytterig, da den har været med til at belyse projektets stærke og svage sider i forhold til ressourcestærke og mindre ressourcestærke elever.

Projektets afvikling

Undervisningsforløbet var delt over to dage. 1 dag blev afviklet på de forskellige uddannelsesinstitutioner, primært i København og Brøndby, men også i Gladsaxe, Greve, Slagelse og Holbæk. På 2. dagen besøgte eleverne Københavns Museum.

Undervisningsforløbet på skolen har været 3 timer med pauser, mens forløbet på museet har været 4 timer med pauser, herunder også en spisepause efter ønske fra samarbejdspartnere. Begge dage har indeholdt mini-oplæg fra underviserne med dialog og forskellige øvelser, som eks. brainstorm- og statement-øvelser, og mundtlige præsentationer i grupper på skolen. Forløbet på museet især har haft fokus på kropslige øvelser og kropslige oplæg i et samspil med udstillingen. Undervisningsforløbets to dage skal ikke nødvendigvis ligge i direkte forlængelse af hinanden, men vi anbefaler, at der max er 1 uge imellem.

Undervisningen som var rettet mod pædagogstuderende fra UCC Sydhavn (i alt 3 hold) blev afviklet på en dag á 5 timers varighed efter ønske fra samarbejdspartner. Undervisningsforløbet for de pædagogisk-assistenten blev begge dage afholdt på museet for at bruge museet som klasserum for at forstærke pointerne og give eleverne motivation til at løse opgaverne. Dette skete efter ønske fra samarbejdspartner.

Afviklingen af undervisningsforløb er sket i samarbejde med klassens underviser/-e og vores dansepartner, Thomas Nørskov, og i den sidste periode danseren Lars Dahl Pedersen, også fra Dansehallerne.

Involverede partnere

Museet vil gerne opnå flere erfaringer med æstetiske og taktile læreprocesser. Derfor har vi igen gjort brug af vores gode samarbejde med Dansehallerne, konkret Thomas Nørskov, og i den sidste del af afviklingen, Lars Dahl Pedersen. Vi inddrog også to nye samarbejdspartnere, Anita Albrecht Petersen og Vibe Ørum, som begge deltog i museets tidligere danseprojekt "Rock Me Baby".

Anita Albrecht Petersen er lærer på SOSU C. Brøndby på grundforløbet. Hendes udgangspunkt for at deltage i projektet var blandt andet det faktum, at hendes elever for 80 % vedkommende har været udsat for massiv mobning, og at hun under danseworkshoppen "Rock Me Baby" oplevede, at kombinationen af faglig dybde og kropslige øvelser styrkede fællesskabet og tilliden eleverne imellem. Anitas rolle har primært bestået i at tale projektet igennem inden start, hverve klasser på samme uddannelsesinstitution og stille en klasse til rådighed for både undervisning og evaluering. Anitas deltagelse har været utrolig vigtig for museet, da hun har bidraget med viden om elevernes svagheder og styrker, temaer for undervisningen samt kompetencemål for eleverne, som har været givtig at have indsigt i inden undervisningens start.

Vibe Ørum er lærer på UCC Sydhavn på pædagogisk-assistentuddannelse og pædagoguddannelsen. Hendes motivation for at bidrage til projektet bunder i mange af de samme overvejelser som Anitas. Hendes elever er unge og voksne mennesker, der på mange måde er usikre og udsatte, hvorfor oplevelsen på museet skal være en god og tryk oplevelse. Vibe har en baggrund i idræt og moderne kulturformidling. Denne baggrund har været utrolig betydningsfuld for samarbejdet, da Vibe har styrket fokuset på den faglige viden og kropslige kommunikation i retning mod en pædagogisk praksis. Derudover har Vibes rolle bestået i at tale projektet igennem inden start og hverve klasser til undervisning såvel som at evaluere projektet.

Begge lærere kommer fra skoler, der arbejder med at kompetenceudvikle dem, der ikke går den lige vej igennem uddannelsessystemet. Målet var, udover at styrke samarbejdet mellem dem og os, at blive klogere på, hvordan museets grundlæggende strategi for undervisningsforløb rettet mod social- og sundhedsuddannelser og pædagoguddannelser kan tilrettelægges samt opnå viden om, hvordan deres skoleår er planlagt og hvilke muligheder det indeholder for samarbejder med os, så vi kan blive bedre til at matche deres planlægning.

Efter forløbenes afslutning har vi bedt alle deltagende lærere om at evaluere projektet ud fra et spørgeskema á 10-15 minutters varighed, men kun én lærer har vendt tilbage. Hertil er det vigtigt at tilføje, at næsten alle lærere har bidraget løbende med konstruktiv kritik i hvert forløb, og langt de fleste har også ytret ønske om at deltage, hvis museet laver et nyt forløb ud i fremtiden.

Anvendte økonomiske ressourcer

	Uger	Brugt	Budgette ret	Egen finansiering	Midler søgt hos KTS	Tilsagn
Projektledelse	3		49.875	49.875		
Projektmedarbejder	26	198.000	198.000		198.000	198.000
Honorar til danseformidlere: udøvelse af workshops	18	61.800	72.000		144.000	144.000
Honorar til danseformidlere: udvikling, møder og evaluering	2	9000	10.000		-	-
Honorar til samarbejdspartnere på uddannelsesinstitutioner: udvikling, hvervning, møder og evaluering	2	19.000	30.000		-	-
Markedsføring og PR		4500	5000	4500		
Transport til uddannelsesinstitutioner		894	1000	894		
I alt		293.194		55.269		342.000

Antal aktiviteter afholdt

I alt har vi haft 24 hold/klasser igennem forløbet og afholdt 1 temadag med Skoletjenesten med efterfølgende dialog om den læringsproces forløbet understøtter og bygger på. En enkelt klasse aflyste pga. sygdom.

Klasserne deler sig som følger:

SOSU – grundforløb	9 hold
SOSU – trin 1	4 hold
Pædagogisk-assistenter	2 hold
Pædagogstuderende	3 hold
Udskolingsklasser	5 klasser
Skoletjenesten	1 hold
I alt	25 hold

Udvikling og metode

Læringspotentialer

Et mål for projektet var at udvikle forholdet mellem uddannelsesinstitutionerne/eleverne og museet, hvor vi lærer noget om dem som brugere og ikke-brugere, og deres oplevelse af vores institution gennem dialog og vidensdeling.

Museet og bevægelsesworkshoppen var udgangspunkt og ramme for eleverne. Her kobledes de deres eget liv, deres historie og erfaringer med både det faglige oplæg og gruppearbejde på uddannelsesinstitutionen og kropslige oplæg og øvelser på museet.

At bruge kroppen som læringsredskab og museet som uformelt læringsrum har nogle andre kvaliteter end det formelle læringsrum på uddannelsesinstitutionen, som vi nu begynder at kunne se. Det skyldes blandt andet, at eleverne bliver taget ud af deres vante rammer, og at museet som uformelt læringsrum skaber nogle andre rammer end i klasselokalet, så nye dynamikker opstår. I forbindelse med den kropslige del har flere af lærerne pointeret, at det på museet er andre elever, der melder sig på banen set i forhold til den dialogiske undervisning i klasselokalet. Rollerne byttes altså i flere tilfælde om, og det er nu "de stille" elever fra klassen, der går forrest på museet og "trækker læsset".

Et overordnet dannelsesideal på museet handler om at styrke elevernes kulturelle identitet og deres kritiske og analytiske evner, og få eleverne til at reflektere over, hvordan de historiske spor har præget deres liv i dag. Et mål var derfor at skabe historisk bevidsthed hos eleverne. Eleverne skal få indsigt i, hvordan de selv og andre mennesker i forsøget på at forstå verdenen og deres eget forhold til den og plads i den, gør brug af samspillet mellem fortid, nutid og fremtid. I udstillingen "Kierkegaard – kærlighedens genstande og gerninger" forsøger museet blandt andet, at skabe en forbindelse mellem nuværende københavnernes liv og kærlighedshistorier, og de genstande museet har i sin samling fra Søren Kierkegaard. I projektet er det kærligheden som almenmenneskeligt vilkår, der bliver det samlende bånd mellem fortiden og nutiden.

I et læringsperspektiv skete foreningen ved to centrale aspekter: For det første fortolkede og perspektiverede eleverne deres egne relationer, oplevelser og en medbragt genstand med Kierkegaards tanker og syn på kærlighed. For det andet arbejdede eleverne med relationer kropsligt.

Læringsperspektivet i forløbene blev også bredt ud til at omfatte elevernes fremtidige arbejdsliv/pædagogiske praksis, hvor de vil indgå i mangeartede relationer med børn, borgere og kolleger. Dette blev suppleret i forhold til private relationer, fx til familie og venner. På den måde arbejdede vi både med private relationer og professionelle relationer.

De faglige mål

De kompetencemål for SOSU-uddannelserne, som har været retningsangivende for undervisningen er:

- "Møde andre mennesker på en etisk og respektfuld måde samt forstå betydningen af egen rolle i mødet med andre mennesker..."
- "deltage aktivt i læreprocesser og fungere hensigtsmæssigt i skiftende samarbejdssituationer, herunder kan kommunikere og samarbejde under hensyntagen til menneskes forskellighed..."
- "...forholde sig til sine lære-arbejdsprocesser blandt andet gennem selvevalueringsværktøjer"

I forhold til de pædagogisk-assistentelever og pædagogstuderende var et af hovedformålene med undervisningsforløbet blandt andet at klæde eleverne på i forhold til deres egen kropslige fremtoning privat og i professionelle sammenhænge. Vi ønskede, at eleverne skulle styrke deres bevidsthed om, hvordan de bruger deres krop til at udtrykke sig. Vi ønskede at understøtte elevernes selverkendelse og styrke deres selvtillid.

For de pædagogisk-assistentere blev faget "Sprog, kommunikation og psykologi" koblet på den faglige del med temaet om "mennesker med særlige behov" i relation til andre mennesker, mens bevægedelen blev koblet med faget "bevægelse og idræt". For de pædagogstuderende blev faget "Pædagogen som kulturbærer og kulturskaber" koblet på den faglige del i forhold til at vise eleverne, hvordan man kan arbejde med et kulturelt fagligt emne gennem kroppen og samtidig koble det til områder, som er relevante i den pædagogiske praksis, men bevægedelen blev koblet med linjefaget "Sundhed, krop og bevægelse".

For udskolingsklasserne tilrettelagdes et tværfagligt forløb med udgangspunkt i fagene, dansk, idræt og historie. Vi arbejdede ud fra følgende faglige mål:

For dansk:

- "Opøve evnen til at analysere, fortolke, vurdere og perspektivere et givent materiale"
- "... at udtrykke følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form..."

For idræt:

- "Kropsbevidsthed"
- "opnå færdigheder inden for... kropslige bevægelser og bevægemønstre..."
- "udarbejde og udføre fællesdansen/koreografier"
- "opøve evne til at argumentere for valgte bevægelser"

For historie:

- "Opøvelse af kendskab til historiesyn, fortolkninger og kontekst"
- "reflekter over mennesket som historieskabt og historieskabende"
- "indsigt i mennesker liv og livsvilkår gennem tiderne..."
- "...kunne sammenligne egne livsbetingelser med foregående slægtleds og diskutere, hvilke forhold der er ens, hvilke der er forskellige og baggrunden herfor..."

Samspillet mellem de tre fag gav mulighed for at tilgodese undervisningsforløbets faglige indhold, undersøgelsen af kroppen som læringsakse og evnen til at relatere historiske begivenheder til sig selv.

Anvendte metoder

Dobbeltforløbet som metode blev "genvalgt" ud fra erfaringer fra den foregående danseworkshop "Rock Me Baby" på museet, hvor dobbeltforløbet viste sig som en god måde, at skabe nok tillid og fællesskabsfølelse blandt eleverne til, at de ville gå ind på dansens præmisser og bruge deres egne kroppe – uanset form, størrelse og evner – som læringsmiddel. Dobbeltforløbet giver desuden mulighed for en faglig og pædagogisk fordybelse i modsætning til det enkeltstående forløb. Det skal her pointeres, at vi under "Kierkegaard, kærlighed og krop" gjorde meget ud af at italesætte, at vi ikke skulle danse en bestemt genre, men få nogle redskaber til at bevæge os og blive bevidste om egen krop og hvad den signalerer, fordi vi hele tiden aflæser hinanden kropsligt.

Vores tilgang til undervisningen var tværfaglig, og gennemgående for tilrettelæggelsen af undervisningsforløbene var indgåelsen af de forskellige samarbejder, hvor samarbejdspartnere kunne bidrage med specifik viden om deres målgrupper.

Projektets overordnede læringsmål var baseret på "selvrefleksion" i et samspil med krop, sanser og et fagligt indhold med udgangspunkt i særudstillingen om Søren Kierkegaard i relation til elevernes livsverden. Hvad kan begrebet "selvrefleksion" i det museale rum og i en undervisningssammenhæng? Og hvordan kan vi forholde selvrefleksion til krop som en måde at sætte sprog på internaliserede erfaringer og bringe dem frem i lyset?

Læringsmålene var især rettet mod projektets to hovedmålgrupper, som var udsatte elever, der til daglig står overfor en række udfordringer i forhold til at lære og løse opgaver i fællesskab (samarbejde), vise tillid og overskride egne grænser, fordi flere har været udsat for massiv mobning.

Den første del af undervisningsforløbet ude på uddannelsesinstitutionen tog udgangspunkt i en række arbejdsformer eleverne allerede kender: mini-oplæg, brainstorming, gruppearbejde, fremlæggelse og evaluering. Her var målet dels at få viden om Kierkegaards livshistorie og syn på forskellige kærlighedsrelationer (eks. selvkærlighed, næstekærlighed, kærlighed til familie og venner) og dels at tale med eleverne om deres egne oplevelser og tanker om kærlighed og relationer – både i fortid og nutid og ud fra et professionelt og privat perspektiv.

Det var tydeligt, at flere af SOSU-eleverne ikke brød sig om, at stille sig frem for en gruppe og fremlægge på grund af nervøsitet og tidligere dårlige oplevelser. Derfor var et mål med de mundtlige gruppefremlæggelser blandt andet, at lade eleverne "varme op" til at turde overskride egne grænser inden for velkendte rammer på skolen, inden de skulle skabe og fremvise kropslige oplæg på museet. Det var også et mål, at give eleverne indsigt i, hvad man viser bevidst som ubevidst med kroppen. Mere overordnet havde mødet med museets underviser på uddannelsesinstitutionen sammen med den faglige workshop til formål at skabe en tryk base med "et velkendt ansigt", så eleverne ville have lyst til at overskride egne grænser inde på museet.

På museet var læringsprocesser med udgangspunkt i kroppen i centrum frem for den mere traditionelle dialogbaserede undervisning i udstillingen. Indledningsvist præsenterede vi os (museets underviser og danseformidler) og satte rammerne for dagen. Herefter lod vi kort eleverne sanse rummet og udstillingen

og gennem dialog om få udvalgte genstande blev pointerne om Kierkegaard fra undervisningen på uddannelsesinstitutionen frisket op.

Danseformidleren tog herefter over, men museets underviser var hele tiden til stede og deltog også i øvelserne. Gennem forskellige tillids- og kommunikationsøvelser etablerede danseformidleren et fortroligt rum, både eleverne imellem – og imellem os, eleverne og rummet/museet. Øvelserne havde fokus på relationer og opmærksomhed – at være til stede i nuet. Øvelserne fungerede som en trappestige, hvor vi sammen overskred grænser, fik lyst til at deltage, byggede et fællesskab op og fik redskaber til at skabe et kropsligt oplæg.

Opmærksomhedsøvelse hvor den ene elev skal følge den anden elevs bevægelser. Her laves øvelsen hånd mod hånd, men den udvides undervejs, så den også indbefatter fx knæ med hoved eller fod med mave (Hold fra UCC Sydhavn).

Gennem en styrkeøvelse får eleverne mulighed for at mærke, hvordan vi er afhængige af hinanden (Hold fra UCC Sydhavn).

Gennem en symbioseøvelse sanser eleverne, hvad det vil sige at være en enhed (Hold fra UCC Sydhavn).

Dernæst samledes vi i udstillingen. Til denne del af forløbet skulle eleverne hjemmefra medbringe en genstand, der fortalte om kærlighed eller en særlig relation. Deres fortælling og genstand skulle de bruge som afsæt for et kropsligt gruppeoplæg, der fortalte deres unikke historier ud fra en ny vinkel – kroppen. På den måde blev eleverne inddraget med deres eget liv, erfaringer og historier. Den medbragte genstand skulle eleverne også forsøge at placere i udstillingen i forhold til Kierkegaards kærlighedsskikkelser samt for at mime grebet i udstillingen, hvor københavnernes fortæller deres kærlighedshistorier.

Herefter var det blevet elevernes tur til at skabe et kropsligt oplæg på basis af de foregående øvelser, deres medbragte genstande og et eksempel fra danseformidleren. I arbejdsprocessen vejledte danseformidleren grupperne. Ved fremvisningerne blev de andre grupper bedt om at være aktive publikum, der skulle beskrive og tolke gruppens fremvisning. Publikum skulle gå i dialog med de optrædende. Hvad følte I? Hvad så I? osv. Den udøvende gruppe fortalte også selv om deres tanker for resten af holdet.

En gruppe arbejder på deres kropslige oplæg (Hold fra UCC Sydhavn).

Holdet er aktive publikum, mens de ser en gruppe fremvise deres kropslige oplæg (Hold fra UCC Sydhavn).

Med det kropslige oplæg ønskede vi at give eleverne mulighed for at komme på bane med deres egne ideer for at give følelsen af medskabelse og ejerskab og det at samarbejde om at skabe et kropsligt oplæg. Når eleverne skal stå frem og vise deres kropslige oplæg, bliver de nødt til at engagere sig fuldt ud i opgaven. Historien og inddragelsen af den personlige genstand gør også, at de bliver nødt til at vise respekt for hinanden. Vi overvejede, om eleverne skulle lave bevægelser og en fortælling over udstillingens genstande og temaer, men vi valgte, at lade eleverne formidle egne genstande ud fra den tanke, at de har en sanselig oplevelse og historie med disse, som de ikke ville have med Kierkegaards genstande.

Det kropslige oplæg var altid det sværeste punkt i undervisningen. Her kom vi til en ny udfordring, hvor grænser igen skulle overskrides, både i forhold til at finde på og være kreative og turde fremvise det kropslige gruppeoplæg for resten af klassen. En lærer udtrykker følgende: *"Det begynder at blive svært, når det bliver personligt. Når eleverne skal formidle egne følelser, bliver det lidt for abstrakt, og det kan være svært for eleverne at udtrykke følelser pga. deres bagage"*. En anden lærer beskriver forløbet mere overordnet: *"Forløbet ryster klassen sammen. Det er fedt fedt fedt. Forløbet giver mulighed for at afsøge grænser – hvad går man med til? I det kropslige oplæg er der mulighed for selv at finde grænsen. Det var vildt imponerende at se eleverne give den gas og grine, og hvordan de viser tillid og respekt for hinanden"*.

Vi var meget bevidste om elevernes tidligere oplevelser, og vi oplevede kun nogle få gange, at nogle elever ikke havde lyst til at fremvise deres kropslige oplæg. Her forsøgte vi at spørge ind til, hvorfor gruppen ikke havde lyst til at fremvise. Det kunne blandt andet skyldes, at elevernes grænser simpelthen var nået, usikkerhed, eller at de fik præstationsangst, fordi den forriges gruppes fremvisning havde været super god. De følte derfor, at deres kropslige oplæg ikke kunne leve op til samme standard. Med lidt overtalelse fik vi nogle gange grupperne til at vise deres kropslige oplæg, og andre gange måtte vi respektere, at "her gik grænsen". I denne forbindelse var det meget forskelligt, hvordan lærerne reagerede. Det er helt tydeligt, at de lærere, som selv havde deltaget aktivt undervejs havde de bedste argumenter i forhold til at få eleverne til at vise deres kropslige oplæg.

Med SOSU-holdene erfarede vi, at der godt kunne være et stort frafald og nye ansigter fra den ene gang til den anden. Derfor valgte vi, at det mundtlige oplæg på uddannelsesinstitutionen ikke skulle danne udgangspunktet for det kropslige oplæg på museet for ikke at udelukke nogle. Vi observerede også, at de elever som ikke var med helt fra timens start på museet fik et manglende grundlag for at deltage i bevægelsesworkshoppen, fordi de kropslige øvelser lagde op til at samarbejde, fjerne sammen, skabe tryghed, give redskaber og gøre "alle lige i opgaven". En elev fremhæver også i sin evaluering, hvor vigtigt det er, at både danseformidler og museets underviser er til stede gennem hele forløbet: *"Det var så godt, at I alle 3 som havde tilrettelagt dagen var med i det hele, en gruppes energi skabes også ved, at alle er med, gruppens energi bevares"*.

Sammenligner man de forskellige aldersgrupper var det interessant at se, at jo yngre klasser (yngste var 7. klasser) des mindre kropsangste var de. Folkeskolens udskolingsklasser var stadig i lege-stadiet og var mere åbne for at røre ved hinanden. Dette hænger ofte sammen med, at jo ældre man bliver, des mere verbal bliver man frem for kropslig samt det faktum, at vi arbejder med en målgruppe, hvoraf mange tidligere har været udsat for massiv mobning eller anden svigt.

I forbindelse med temadagen for Skoletjenesten gjorde underviser sig den betragtning, at skoletjenestens medarbejdere skulle igennem de samme "grænseoverskridende" og tillidsopbyggende faser som de andre hold/elever i forhold til at skabe en tryk base og indtage rummet. Det vil sige, at det at skabe tillid og fællesskab ikke kun er specifikt for SOSU-eleverne og de pædagogisk-assistenten, som vi har fokus på i projektet, men gældende for alle. Skoletjenestens medarbejdere pegede på, at undervisningens styrker blandt andet var at være nærværende, at den er koblet til elevernes livsverden ved, at der er en synergi mellem hverdagen og ved fortællingen af medbragte genstand, som også mimer grebet i udstillingen, hvor Københavnerne fortæller deres historier om kærlighed. Deltagerne understregede desuden kvaliteten ved at dansen afmystificeres.

Eksempel på medbragte genstande hjemmefra.

Dansernes metode

Vi har bedt begge danseformidlere om at beskrive deres faglige overvejelser og samarbejdet med museet, fordi det kunne være interessant at høre begges indtryk og overvejelser.

Thomas Nørskov har beskrevet sine faglige overvejelser og samarbejdet med museet på følgende måde:

De seneste 5-6 år har jeg lavet danseworkshops for skolebørn i forbindelse med Københavns Museums udstillinger og på Dieselhouse. I starten handlede det mest om at vise børn og lærere en alternativ måde at tilegne sig viden på – nemlig gennem kroppen. De seneste år har workshops'ne ydermere handlet om relationsarbejde, kroppens hukommelse og at bruge koreografiske greb i det 'almindelige' boglige arbejde, når børnene/eleverne vendte tilbage til klasselokalet.

Med Kierkegaard-udstillingen og tilhørende danseworkshop tænkte vi at nå endnu længere ud i undervisningssegmenter (end gymnasiet og udskolingen, som er oplagte deltagere), vi normalt ikke indtænker i et sådant projekt og tog kontakt til SOSU C. i Brøndby. Vi ville undersøge, om det gav mening at give eleverne her et kulturløft, de måske ikke selv havde set komme. På SOSU C. handler undervisningen meget om at lære at passe børn og ældre men også om dannelse og om at deltage i og bibringe noget til samfundet. SOSU-eleverne har ikke nødvendigvis en vellykket barndom eller skolegang bag sig – ej heller er de vant kulturforbrugere og heri så vi en mulighed for at komme på banen med noget nyt og på en anderledes måde. Vi ville vise eleverne, at de er vigtige for samfundet, at de 'kan' noget og guide dem hen imod større selvforståelse og kropsbevidsthed.

I formidlingen af Kierkegaard-udstillingen har vi planlagt dobbeltforløb, hvor vi først har afholdt en forberedende workshop på uddannelsesstedet og derefter – med ny viden i bagagen – har eleverne besøgt museet og deltaget i danseworkshoppen. Denne kombination af forberedelse og derefter aktion på museet, viste sig at være en god måde at fastholde elevernes interesse på. Når vi så skaber udtryk sammen i dansen, bliver helheden endnu tydeligere og giver den enkelte student et større fundament for forståelsen af at optage ny viden og i denne sammenhæng at 'være på museum'.

Samarbejdet med museumsformidlerne har også udviklet sig og med denne udstilling tog vi det yderligere skridt at jeg, som danseformidler, også deltog ude på uddannelsesinstitutionerne. Her fik eleverne en lille forsmag på, hvad dans og viden kan sammen – vi gjorde små indledende øvelser. Dette gav helt klart en mindre anspændt start på museumworkshoppen og eleverne 'overgav' sig hurtigere til kroppens fortællinger, og dermed kom vi endnu nærmere tanken om at kroppen (sammen med 'hovedet') lagrer viden på en anderledes og 'stærk' måde.

Vi talte med eleverne om, at 'sådan' havde de aldrig troet det skulle blive at gå på museum og opleve en udstilling. Denne oplevelse vil de huske – ikke bare i 'hovedet' men også i kroppen – i lang tid og især de næste gange, de besøger museer.

Det har været vigtigt i disse processer at vide at formidlerne kan regne med hinanden og at vi har tillid til hinanden. Samarbejdet med Hanne har fungeret således at vi begge har fundet pointer i den andens arbejde og har kunnet tage nye metoder i brug efter at have samarbejdet. Således virker vores samarbejde

meget udviklende og jeg opdager hele tiden nye metoder og retninger. Hanne har altid deltaget aktivt for også selv at mærke på egen krop hvad den kropslige læring kan give.

Et punkt som vi fandt udfordrende denne gang, var graden af den læring vi havde planlagt at gennemføre. Vi har været vant til at kunne sætte niveauet højere og højere for hvert år vi laver workshops, og denne gang har vi måtte "retænke" vores planer nogle gange. Det unikke for os formidlere er til gengæld, at vi nægter at give slip og lade stå til – vi har hele tiden lyst til at finde dén vej, der giver mening for os og for eleverne. Specielt SOSU C'ernes forståelse af begreber og at sammenkæde udfordringer, var et punkt vi måtte se på igen og igen. Heri finder vi som formidlere stor værdi da det tvinger os til at optimere vores processer hele tiden.

Vi er professionelle formidlere og derfor fandt vi også den særlige 'vej' og kunne herefter 'skrue op eller ned' alt efter hvilken gruppe vi havde på besøg. Alt i alt et fantastisk forløb, som jeg har fået rigtig meget ud af og gerne gentager igen med nye udfordringer og nye målgrupper.

Lars Dahl Pedersen har beskrevet sine faglige overvejelser og samarbejdet med museet på følgende måde:

Jeg har haft et tæt og særligt ligeværdigt og udviklende samarbejde med museets underviser Hanne Hjetting Nielsen. Ved forløbets start fandt jeg, at det kunne blive udfordrende, at målgruppen ifølge projektbeskrivelsen skulle motiveres til at være fysisk aktive ved hjælp af et tema om kærlighed og genstande. Jeg frygtede, at de unge ville gå i baglås og ikke ville ønske at deltage. Udstillingen havde også i sig selv en høj sværhedsgrad i form af et stort tekstmateriale.

For at møde eleverne satte vi fokus på et bredt kærlighedsbegreb, som kunne udtrykke mange slags relationer imellem mennesker. I stedet for at danse genstandene og ordet 'kærlighed' bogstaveligt, som let kan få et upersonligt udtryk, som ligner tegnsprog, gestik og gæst&grimasser, så gjorde vi et forsøg på at kropsliggøre de stemninger og relationer, som lå bag ved elevernes egne udvalgte og medbragte genstande. På den måde blev det sanselige og personlige sat i fokus og på en måde, som gav mening for de unge, både i forhold til deres eget liv og i forhold til udstillingens tema.

Det var grænseoverskridende for mange af deltagerne i forløbet at skulle være kropslige og ikke mindst at skulle stå frem og danse foran hinanden. Vi skabte derfor et fortroligt rum, både eleverne imellem - og imellem os og eleverne. Jeg underviste i en række fysiske og konkrete øvelser, som alle havde 'relationer til andre', som et tema. Det blev som en trappetige af erkendelse og fortrolighed for eleverne, og de blev skridt for skridt klædt på til selv at være kreative og reflekterende. Udover det blev samtalen, som foregik siddende i rundkreds inde midt i udstillingen, om hver enkelt elevs genstand helt essentiel, inden de skulle arbejde selvstændigt. Ved at få eleverne til at tænke over og tale om, hvorfor deres medbragte genstand betød noget for dem og relatere det til udstillingen, blev der åbnet op for et særligt meningsfyldt og kreativt rum.

Projektet var unikt på den måde, at det stillede tydelige krav til deltagerne om at være aktivt deltagende og tilstedeværende. Jeg finder, at der er mange gode kvaliteter i den oplevelse, som vi gav eleverne, også når de vender tilbage til mere traditionelle deduktive og lærestyrede forløb. For det er ikke nødvendigvis sådan, at alle udstillinger og tematikker, bør udledes gennem dans og bevægelse, men kropsliggørelsen og den selvstændige refleksion efterlader en erfaring og fortsat læring i den enkelte, som ikke så let bliver glemt i det øjeblik timen er slut.

Lars Dahl Pedersen, København, den 25. juni 2014

Inddragelse af slutbrugerne undervejs/løbende evaluering

Helt fra projektets begyndelse og i ansøgningen har der været tænkt en del evaluering ind. På uddannelsesinstitutionen evaluerede vi i slutningen af forløbet mundtligt og nogle gange suppleret med et spørgeskema, som efterfølgende blev opsamlet i plenum. På museet evaluerede vi via et spørgeskema og derefter mundtligt. Vi bad eleverne italesætte deres oplevelser, refleksioner og læring, og vi gav dem mulighed for at stille spørgsmål til forløbet.

Eftersom SOSU-eleverne og de pædagogisk-assistenten var en målgruppe vi ikke kendte så godt, ville vi gerne vide mere om, hvad eleverne fandt mest interessant eller overraskende i undervisningen, og hvad der var nyt for dem. Vi ønskede også at få viden om, hvordan eleverne så koblingen mellem den mere faglige del på skolen og mere kropslige del på museet, såvel som tilkendegivelser i forhold til, hvad museet kan som uformelt læringsrum. Da begge uddannelser har et erhvervsfagligt sigte, spurgte vi også ind til, hvordan undervisningsforløbet kunne bruges i elevernes fremtidige arbejde og i en pædagogisk praksis. Undervejs i projektet stillede vi også os selv følgende spørgsmål: Hvornår opstår læring for slutbrugeren? Hvad lærer de? Hvor og hvad lærer museet? Og hvilke udfordringer og fordele er der i at samarbejde med uddannelsesinstitutionerne?

Både lærerne – dem der kvalificerer, integrerer og benytter sig af tilbuddene – og eleverne, som de konkrete brugere af projektet – var stemmer vi ønskede at høre. Vi har evalueret med alle klasserne på museet og løbende med hinanden, underviseren og danseren efter hvert afsluttet forløb. Gennem evalueringerne har vi fået et indtryk af elevernes og lærernes tanker og refleksioner over undervisningsforløbets styrker, svaghed(er) og læringspotentiale. Elevernes og lærernes svar er utrolig relevante for os som museum og undervisningsafdeling, da vi kan bruge deres input, overvejelser og indtryk til at udvikle nye undervisningsforløb og blive stærkere på de forskellige målgrupper.

Evalueringer fra samarbejdspartnere, elever og lærere kan læses under afsnittene: Kommentarer fra henholdsvis samarbejdspartnere, lærer og elever. Der forsøges at give et uddrag af især elevernes svar på både godt og ondt for at vise undervisningsforløbet svagheder og styrker. Danseformidlernes oplevelser og refleksioner af undervisningsforløbet kan læses ovenfor under: Danserens metode.

Justeringer

Formen på forløbet på uddannelsesinstitutionen blev i mindre omfang justeret. Her var det især i forhold til sprogbrug "gråzoneord" og indlæggelse af en aktiv øvelse undervejs i forløbet, hvor eleverne kom op fra stolene. Formen på museet blev i begyndelsen justeret fra gang til gang, men som forløbet skred fremad blev formen mere og mere fast, fordi vi lærte målgrupperne bedre at kende, og fordi vi selv blev bedre til at rammesætte og italesætte ting, så eksempelvis koblingen mellem undervisningen på skolen, museet og Søren Kierkegaard stod mere klart for eleverne.

Succesen på museet var især afhængig af den tillid eleverne havde til hinanden indbyrdes, klassens fællesskabsfølelse og vores evne til at tilpasse opgaverne ud fra dette. Undervisningsmodellen blev altså derfor løbende justeret, da den tænkte udgave krævede praksis for at forstå værdien af de enkelte elementer, og til dels på grund af de forskellige målgrupper. En erfaring er, at både de resursestærke og resursevage elever i den kropslige del på museet skal igennem de samme opbyggende øvelser for at skabe tillid til hinanden og indtage rummet.

Afslutning

Samlet vurdering af projektets succes

Museets målsætning med projektet var overordnet at undersøge ”selvrefleksion” og relationer i en undervisningssammenhæng med udgangspunkt i en faglig workshop og kroppen som læringsredskab. Målgruppen var unge med særlige behov og projektet havde et fokus på, hvad museet kan tilbyde, og hvor museets yderkanter er i forhold til unge med særlige behov.

Rummet og udstillingens betydning for læring er blevet udforsket ved helt konkret at bruge det som ramme for undervisning og som konkret værktøj i selve undervisningen. I undervisningen aktiverede vi rummet gennem øvelser, både kropslige og via dialog, og udstillingens kærlighedstemaer (fx næstekærlighed og selvkærlighed) og genstande blev koblet på elevernes egne historier om kærlighed, medbragte genstande og egen krop. Hermed udforskede vi hvilke læringspotentialer, der er/sker i at inddrage kroppen i et musealt læringsrum.

At undersøge kroppen som læringsredskab i Skoletjenesten på Københavns Museum er ikke nyt, fordi Skoletjenesten hele tiden arbejder på at forankre erfaringer fra tidligere undervisningsforløb. Det nye er, at vi nu begynder at kunne se de kvaliteter kroppen, som læringsredskab indeholder. Det at eleverne arbejder med egen krop gør, at viden sætter sig i dem på en anden måde end via dialogen, fordi kroppen husker på en anden måde. Succesen denne gang har været, at hovedparten af de deltagende elever både har rykket sig psykisk og socialt i forhold til selvudvikling, og at de har fået et bedre sammenhold i klassen. Undervisningsforløbets anden store styrke har været, at eleverne har kunnet koble undervisningen med en pædagogisk praksis og deres fremtidige arbejde.

Projektet har denne gang rykket ved vores viden om, hvad museet kan som uformelt læringsrum, hvad det betyder at lave undervisning i kombination mellem uddannelsesstedet og museet, og hvad det er vi særligt kan byde ind med i forhold til at arbejde med udsatte grupper i en undervisningssammenhæng.

Effektmål

De dokumenterede erfaringer fra elever og lærere bliver brugt i den videre udvikling af skoletjenestens arbejde og planlægning. Vi arbejder løbende på, hvordan vi kan blive bedre til at implementere nye erfaringer i institutionen, og en af måderne er helt konkret at lade et enkelt projekt blive udgangspunktet for nye ansøgninger, således at de opnåede erfaringer kan undersøges yderligere, så den viden der genereres undervejs ikke går tabt, i samme sekund projektet afsluttes.

Målgrupperne, som vi har arbejdet med i dette projekt, især elever på SOSU-uddannelser og pædagogisk-assistenten er en målgruppe, vi først nu er ved at komme ind under huden på. Derfor kunne det være spændende at arbejde videre med målgruppen. Vi kan både se og fornemme ud fra eleverne, lærerne og samarbejdspartnerne evalueringer og tilkendegivelser, at den kropslige læring koblet med et kulturhistorisk emne på et museum er guld værd for elevernes personlige udvikling, uddannelse og fremtidige praksis.

Bilag

Kommentarer fra evaluering med samarbejdspartnere

Anita Albrecht Petersen/ underviser på SOSU C. Brøndby (har deltaget med 1 klasse)

Evaluering af Søren Kierkegaard projekt af Anita Albrecht Pedersen

En konkret klasse:

Dag 1. på SOSU C. Brøndby (fremmøde 32 elever)

På det første hold som indgik i projektet på SOSU C. måtte vi justere på løbende og evaluere efter undervisningen. Oplægget var fremragende men for langt for målgruppen, som ikke kan holde fokus i ret lang tid af gangen. Der var også et problem med elevernes ordforrådet, selvom vi i planlægningsfasen fik omskrevet "Søren Kierkegaards liv" til let forståelige ord, er det nogen gange konteksten, som det sættes ind i, der mangler forståelse for. De unge elever mangler ofte almen viden, for at kunne forstå sammenhængen.

Dag 2. på Københavns museum (fremmøde 32 elever)

Eleverne var lidt skeptiske over, hvad der ventede dem. Nogen af eleverne gav udtryk for, at de ikke ville deltage, hvis der skulle danses eller optrædes.

Vi blev mødt af to veloplagte instruktører dels Hanne Nielsen som eleverne havde mødt dagen før på skolen og danselærer Thomas.

Eleverne havde i begyndelsen stor modstand på at deltage, og forstod ikke de retningslinjer og den vejledning, som blev givet dem. Det var for abstrakt at forestille sig, at man skulle danse/spille et rum e.l. Lærerne var gode til at improvisere, springe, justere og differentiere så eleverne kunne folde sig ud, som det var ment.

Elevernes evaluering

Eleverne som indgår i denne evaluering, havde gået på skolen i ca. 1 måned, da de deltog i projektet, og deres evaluering **den første dag** lød på følgende spørgsmål:

Hvad synes du har været interessante/overraskende/ i dag?

"Gruppearbejde, hans historie kender ham bedre", "Ikke noget for mig", "At høre de andres meninger", "Jeg blev overrasket over hvor følsom og "vigtig" han var/gjorde sig til. Jeg har lært noget om hans holdninger om kærlighed", "Jeg synes ikke rigtig, der var noget, der var videre interessant/overraskende".

Hvad var nyt for mig at..

"At fremlægge", "at bruge kærlighed til min uddannelse", "Jeg blev overrasket over hvor mange følelser og holdninger EN mand kan have!!!". "Det var nyt for mig at høre om hans barndom, hans store tro på Gud og hans mange tanker omkring kærlighed".

Kærlighed er...

"At se kærlighed fra flere synsvinkler", "tillid, følelser, musik, sport og piger", "en følelse", "kærlighed er romantik", "familie og kæreste", "Kærlighed er tidsløst. Både godt og ondt og uundgåeligt".

Denne evaluering er blevet foretaget **et godt stykke tid efter forløbet.**

Følgende spørgsmål blev stillet:

Hvad kan du huske fra den første dag, hvor Hanne fra museet var hos os og undervise i Søren Kierkegaard?

Eleverne ord: Søren var forelsket i Regine, og at de blev forlovet, og at han gav hende en ring. At Søren mistede følelserne for Regine. At Søren gik tur hjemme i stuen sammen med sin far, som fortalte historier. At vi snakkede om forskellige former for kærlighed, og lavede nogle opgaver. At der blev fortalt om Søren's livshistorie fra barndom til han døde. At vi skulle lave en opgave hvor vi skulle stille os det sted vi sætter til højeste prioritet Gud, venner eller familien. Vi skulle lære om kærlighed. Vi så også en film om Søren og hans far som gik rundt i lejligheden og snakkede. Der var kun en elev som huskede at de skulle tage en ting med, som betød noget for os, kan huske alle de indrammede ting som fx ringen..

Dagen efter var vi på København museum for at deltage i øvelser og dans med udgangspunkt i Søren Kierkegaard's liv.

Hvad mener du, ideen med forløbet var? Hvad tror du I skulle lære af det?

Vi skulle lave en koreografi eller dans. Vi skulle lære en masse forskellige øvelser om balance og forskellige ting. Lære om øvelser der symboliserer kærligheden til andre. At man kunne vise sig som modig at danse. At vi skulle lære noget om grovmotorik og at samarbejde. Lære om forskellige former for kærlighed. At have empati og lukke stress ude. Overskride sine grænser, sammenhold og kærlighed og stole på andre. Kærlighedsdans. (kunne ikke se meningen med at danse på nogen måde)(jeg forstod ikke meningen i det, men tror vis skulle lære noget om kærlighed og omsorg)

Hvad tror du ideen med Kierkegaard, dig selv og bevægelse var?

Lære sin krop at kende og stole på sin makker. Lære din krop bedre at kende altså hvordan du bevæger dig og bruger dine sanser. At give og vise kærlighed til hinanden. At give kærlighed til andre. Samarbejde og bryde grænser. Ideen var at vise nogle dansetrin som symbolisere kærlighed, venskab osv. At styrke vores sammenhold i klassen fx balanceøvelserne.

Hvad har gjort mest indtryk på dig ved forløbet?

Hvor hurtigt kærlighed kan vende og hvor meget en lille ting kan betyde for en. At lige meget hvad, skal man ikke være bange for at vise kærligheden. Søren's livshistorie. At vi lærte at danse. Søren's livshistorie om hans forelskelse. Museumsbesøget. Måden vi indlærte på. Det hvor vi skulle lukke øjnene og makkeren skulle sige hvor vi skulle gå hen. Det med at skulle lave en dans ud fra en ting som havde betydning.

Hvad syntes du, at du har lært ved at deltage i det forløb? Har du fået mere viden om noget? Har du lært noget om dig selv og dine egne grænser?

"Jeg har lært meget om mig selv. Min grænse blev i den grad skubbet helt ud over kanten. Mest fordi at det blev filmet, det var bare ikke fedt!"*, "Ja meget det var i starten gad ikke være med fordi det var over min grænse, men jeg gav det en chance selvom det var over grænsen", Jeg lærte at jeg har mange grænser når det angår bevægelse, og at det også er sundt at rykke sine grænser", "vi lærte samarbejde og kommunikation", "Lært noget om Søren Kierkegaard", "nej det var ikke interessant".

* Det skal her pointeres, at det ikke var museet som filmede, men klassens egen underviser.

Vil du huske dette forløb anderledes end almindelig undervisning? Hvis ja, hvorfor? Hvis nej, hvorfor ikke?

"Ja det vil jeg, fordi at det var en alt for stor grænse, der blev skubbet. (Det var heller ikke frivilligt, men tvang)" ("Ja, fordi jeg ikke kunne lide det"), "Det var fysisk undervisning, så det var sjovere at lære og nemmere at huske", "Almindelig undervisning kan man hurtigt gå død i her får man lov til at se, mærke og føle på samme tid, det er sådan jeg husker min undervisning bedst".

"Ja fordi det var anderledes", "Ja, fordi vi var på et museum", "Ja, fordi det gør man ikke til en almindelig undervisning, og man kommer tættere på folk, fordi vi skulle samarbejde med sin makker", "Ja, fordi man ikke bare sad ned og læste i en bog men også lavede noget fysisk aktivitet", "Ja fordi vi dansede".

Nævn tre gode ting ved forløbet:

1. "gode aktiviteter". "Det var grænseoverskridende men på den gode måde, så man lærer lidt om sig selv og andres grænser", "At lære at danse", "Historien om Søren", "museumsbesøg".

2. fremvisning af museet. Alt var inspirerende at lære om Kierkegaard og lidt om hans liv og arbejde", "lære at samarbejde og hinanden at kende", "...at være fysisk aktiv...".

3. "Det var fysisk undervisning, som jeg elsker, da man nemmere kan huske det", " om motorik og kommunikation", "At man fik udfordret sig selv til at lave aktive ting".

Nævn én ting som vi gerne må give mere opmærksomhed fremover:

"At man skal give det en chance og tør overskride sin egen grænse selvom det er svært", "At folk skal have lov til at sige fra", "Tiden Søren levede i", "At få hele holdet med og sørge for at alle er med til alle opgaver", "Mere fysisk undervisning, det styrker både sammenholdet og er sjovt for alle".

Elevernes evaluering SLUT.

Anitas evaluering

Har du forankret projektet i undervisningen?

Nej – det er et projekt, som stod alene. Men det er blevet inddraget som et positivt eksempel på at overskride grænser, når eleverne har manglet selvtillid overfor nye ting.

Alle de positive respons vi har delt mellem lærerne på SOSU C., har afstedkommet, at der nu er oprettet et "forsøgsprojekt", hvor man vil arbejde mere med "kropslig læring". For mit eget ved komme vil min makker og jeg indføre mange flere kropslige aktiviteter i den kommende undervisning (fra august). Vi vil inddrage museet igen, hvis der kommer et nyt tilbud.

Har undervisningsforløbet suppleret min egen undervisning?

Ja mit idèplan er blevet styrket, og implementeringen vil ske på det nye hold i august, med udgangspunkt i de teorier, som kan være svære for eleverne at forstå. Det blev meget tydeligt, hvor stor indflydelse de kropslige øvelser havde på den enkelte og grupperne.

Som underviser der har promoveret projektet på SOSU C., er responsen, at projektet har opbakning og får stor ros af samtlige lærere samt vores leder. 4-5 hold ud af 8 hold har meldt sig til jeres projekt.

Vurdere læringseffekten her og nu på sigt:

De unge kan have en del negative oplevelser i undervisningssystemet, når de begynder deres GFU (grundforløb). Projektet har berørt de personlige kompetencer, som vores elever arbejder med på mange

forskellige måder. Det er lige her i dette "rum", at man som underviser og danser, får "åbnet døren" til de unges evne til at bevæge sig fra en fastlåst forestilling om, hvad de kan, og ikke kan, at det er pinligt osv. her "glemmer" de eller de tør "at miste fodfæste for en tid".

Konklusionen må være, at denne kropslige-taktile metode er en del af en løsning i fremtiden for vores unge på erhvervsuddannelserne.

Hvordan syntes du at samspillet mellem øvelser, underviser og danser forløb?

Da vi var det første hold, var der nogle justeringer i forhold til længden og mængden af information omkring S.K. som blev reduceret. Det er svært for vores elever at holde fokus i mere end ca. 10-15 min af gangen. På trods af forarbejdet med begrebsafklaring, var det et svært område for eleverne at forholde sig til. Der er behov for en meget konkret tilgang til alt. Det gik bedre den næste dag på museet, hvor de fik sat deres egen krop på.

Gode råd... kommentarer

I undervisningen på skolen, skal klassens lærer forberede eleverne bedre. Eleverne skal have et for kendskab til hvilke temaer projektet indeholder og den historiske tid som det foregår i. Formen kunne være, at de skal lave en lille film, om hvad de tror temaet indeholder. Det virker ofte godt med en film, fordi man kan redigere i det, så er det ikke så "farligt" at "udstille sig selv". Der er jo mange følelser på spil, og måske dårlige oplevelser og nederlag fra tidligere skolegang, som skal overvindes. Det vil også være bedst, at begge undervisere kommer med på skolen den første dag, hvilket også er sket efterfølgende.

Hvordan forløb samarbejdet med museet?

Det har været et meget positivt samarbejde, fordi der har været en stor åbenhed og oprigtig interesse og ønske om, at få indblik i og forståelse af målgruppen, og derved prøve at sammensætte et program som imødekommer målgruppens behov. Jeg har oplevet en stor fleksibilitet mht. at korrigere undervisningen løbende efter elevernes behov og personlige grænser.

I responsen fra kollegaerne har man blandt andet givet udtryk for: At det var den store inspiration og koblingen mellem krop og praksis, som har været meget positiv. Eleverne udviste stor interesse og fik brudt nogle personlige grænser. Man nævner, at det måske også var inspirerende for de unge mænd, at det var en mandlig danser, som underviste. Det var godt som lærer at se eleverne i nye roller, og at det var godt for dem at træde ud af de vante roller.

Eleverne fik arbejdet med deres grænser og deres kropsbevidsthed. Respons fra eleverne har været positiv. En elev har valgt at bruge inspirationen fra dansen til sin eksamen. Store unge mænd med meget modstand mod dette "feminine univers" er til sidst sprunget ud i øvelserne, med hinanden under armen, med et stort smil om munden. Elever er kommet efterfølgende og sagt; "at det havde jeg, aldrig selv troet, at jeg ville være i stand til". Eleverne kan erkende, at det var godt for deres selvtillid/selvværdsfølelse.

Underviser og danser på museet har på meget kort tid formået at skabe en stemning af trykthed i elevgruppen, så den modstand som der er hos vores elever, hurtigt forsvandt. Og i tæt samarbejde med lærerne som eleverne kender opnået en succes.

Hvordan blev SOSU-uddannelsens kompetencemål inddraget i undervisningen? Hvordan forløb undervisningen?

Samtlige lærere fra SOSU C. har taget dele af projektet med ind i deres undervisning. For mit eget vedkomne var det godt, at "stå udenfor" som underviser og observere elevernes reaktioner. Dette er ikke muligt på samme måde, når man selv er på som underviser. Jeg oplevede eleverne udfordre sig selv, hinanden og nedbryde grænser ved eksempelvis at gå til øvelserne uden, at tænke på om nogen kikkede på dem, de var opslugt af musik, øvelser og glade mennesker omkring sig. Det havde en selvforstærkende effekt, så de unge blev mere og mere modige og frie i deres udformning af øvelserne! De unge syntes, det var sjovt, og de var gode til at tage imod opfordringer fra os, som de kender til at prøve øvelser med nye makker. De elever (ca. 3) som havde det sværest ved at deltage på vores hold pga. tidligere negative oplevelser, fik vi i samarbejde til at deltage til sidst, og deres reaktion var positive. De havde så meget modstand på at deltage, da de kom, og ca. 2½ time senere var de fuldt ud med alle sammen. Efterfølgende kunne de selv se og føle en sejr over deres egen usikkerhed.

Denne metode som underviser/danser benyttede i projektet gav en særlig pædagogisk/didaktisk styrke, som gav eleverne mulighed for at bevæge sig ind i et nyt rum, hvor de "rykkede sig" pædagogisk, psykisk og socialt! Dermed har man koblet omsorg og pædagogik sammen med projektet, og dette kan eleverne bruge i første omgang til selvudvikling, men også når de skal agere i deres fag.

Vi har som institution meget fokus på at koble teori og praksis sammen i alle tænkelige sammenhænge. Derfor er dette projekt som benytter kropslig læring en fremragende metode, da eleverne ikke "opdager", at de overskrider grænser, før det er sket, og derved oplever en mærkbar A-HA oplevelse. I undervisningen kobler vi altid en forbindelse til deres fremtidige erhverv som pædagogiske assistenter eller SOSU-hjælpere. At man skal kunne være en rollemodel, og turde danse og slå sig løs, og det virker forstærkende på deres forståelse af, hvorfor vi laver et samarbejde med underviser og danser på museet.

Det har været et projekt, som har givet et afkast i form af eleverne fik et bedre sammenhold i klassen og en aha-oplevelse for nogen af de store unge mænd, som "pludselig" fandt sig selv dansende rund med en anden ung mand under armen, hvilket jeg har svært ved at forestille mig ske andre steder i lige netop dette projekt. Eleverne og deres lærere giver stærkt udtryk for at der er blevet afprøvet og flyttet grænser hos alle medvirkende. Set i dette lys **har projektet levet op til det at berøre og arbejde med kompetencemål ifølge skolens målsætning for fælles kompetencemål.**

1. "møde andre mennesker på en etisk og respektfuld måde samt forstå betydningen af egen rolle i mødet med andre mennesker."
2. "deltage aktivt i lærerprocesser og fungere hensigtsmæssigt i skiftende samarbejdssituationer, herunder kan kommunikere og samarbejde under hensyntagen til menneskers forskellighed.
4. "forholde sig til sine lære-arbejdsprocesser blandt andet gennem selvevalueringsværktøjer".

Der er stor ros og anbefalinger fra samtlige af lærerne, til andre om at benytte et sådan tilbud en anden gang! Der er som sagt fokus på at implementere mere kropslig læring på grundforløbet.

Mange tak for et godt samarbejde!

Anita Albrecht Pedersen underviser på SOSU C. Brøndby

Vibe Ørum/ underviser på UCC Sydhavn (har deltaget med 2 klasser)

Evaluering af undervisningsforløbet "Kierkegaard, kærlighed og krop". Et samarbejde mellem Københavns Museum og Pædagoguddannelsen Sydhavn

1. Hvordan forløb samarbejdet med museet?

Det har været et spændende samarbejde med museet, hvor Hanne Hjetting Nielsen har været god til at inddrage min viden i undervisningsmaterialet samt være struktureret i samarbejdet.

2. Hvordan forløb undervisningen? Hvordan blev uddannelsesinstitutionen kompetence/læringsmål inddraget i undervisningen?

Det er mit indtryk, at eleverne har været begejstrede for undervisningen. Både introduktionen til Kierkegaard, gruppearbejdet og fordybelsen samt den praktiske del, hvor krop og kommunikation er i spil. Koblingerne mellem Kierkegaards syn på kærlighed og introduktionen til ham, hvor hans tanker og ideer blev bragt i spil, gav eleverne en mulighed for at forholde sig til de relevante pædagogiske problemstillinger i gruppearbejdet. Det virkede på mig, som en god metode at anvende museet som klasserum, da stemningen og de nye omgivelser forstærkede pointerne og gav eleverne motivation til at løse opgaverne.

3. Kunne eleverne se læringspointerne? Blev de mere kropsbevidste i forhold til deres erhverv?

Der er ingen tvivl om, at alle har taget en kropslig læring med sig fra undervisningen på museet. Måske særligt en pointe om, hvor simpelt det kan være at udtrykke sig kropsligt, men samtidig få fortalt så meget. Jeg har flere tilbagemeldinger fra elever, som er blevet inspirerede til at lave lignende forløb med børn i institutioner. Særligt da børn i høj grad forholder sig kropsligt til kommunikation og derfor vil have glæde af et forløb, hvor fokus er på dans. Jeg har også fået mange kommentarer og tilbagemeldinger på måden at bevæge sig på, og hvor befriende enkelt det var. Det har givet eleverne mod på at anvende dans i pædagogisk praksis, hvilket i høj grad har været et af læringsmålene i dette samarbejde med museet.

1. Hvordan syntes du samspillet mellem elever, danseformidler og museets underviser forløb?

Der var et godt samspil, hvor museets underviser var god til at følge op på kommentarer og spørgsmål fra elever. Danseren havde stor forståelse for at skabe en progression i undervisningen som gjorde elever trygge og klædte dem på til at skabe det endelige projekt.

2. Nævn "ting/områder", som vi kan blive endnu bedre/mere skarpe til i fremtiden...

Jeg synes egentlig det var et eksemplarisk forløb, hvor undervisere fra det tilknyttede skoler blev inddraget i udviklingen af forløbet. Det kunne evt. være mere vekselvirkning ml. den kropslige formidling og det teoretiske. Det har været meget spændende at have dansen ind over. Jeg her selv fået meget inspiration til undervisningsforløb, hvor dans kombineres med anden undervisning – det kunne godt forfølges. En anden mulighed er det æstetiske-kreative udtryk, så museet i stor udstrækning tænker i æstetiske læreprocesser, som arbejdsform.

3. Har du forankret projektet i din undervisning? Hvis ja, hvordan? Hvis nej, hvorfor ikke?

Ja, jeg har arbejdet med dans som udtryksform og skabt en grundlæggende viden hos eleverne inden museumsbesøget.

4. I hvilket omfang har du og eleverne snakket om undervisningsforløbet i klassen efter besøget? Nævn tre ting, som eleverne tog med hjem.

3 ting som går igen er, hvor let det var at arbejde kropsligt med udtryk og kommunikation; betydningen af, at undervisningen er flyttet til nye omgivelser; koblingen ml. en teoretiker/tænker og spørgsmål til praksis, som gennem et tydeligt gruppearbejde muliggjorde gode diskussioner og refleksioner.

Derudover arbejdet og de personlige fortællinger om en ting af særlig betydning – det gjorde stort indtryk på mange.

Citater fra logbøger som eleverne har skrevet som baggrund for forløbet på museet:

Kierkegaard og dans:

En spændende dag i dansens tegn. Jeg tænker, at dansen og den måde, som vi har bevæget os på i dag handler meget om at turde. Jeg måtte erkende, at ikke alle syntes, at det var så fedt og sjovt, at fremføre den lille "danske-historie" for hinanden, som jeg syntes. Jeg måtte sænke mine ambitioner, så alle kunne være med, og det lykkedes rigtig godt! Men jeg var meget klar til at vise vores lille dans endnu engang! Jeg følte virkelig et flow med min gruppe! Og som ved sidste danselektion, så kan dansen bruges på mange forskellige måder!

Det var en dejlig udfordring, at lave "danske-historien" om vores personlige ting. Det at arbejde med bevægelse som symboler og bruge kroppen til kommunikation, er en meget udtryksfuld måde at bevæge sig på. Alle sanser bliver skærpet og både balancen og de motoriske færdigheder, kommer i brug og på prøve! Vi fik også arbejdet med dansens byggesten.

I praksis skal dansen foregå på børnenes niveau og ikke på de voksnes egne ambitionsniveau.

Som vi praktiserede i dag så kan børnene medbringe en ting, som betyder noget for dem, og vi ville sammen lave en lille dans. Her ville jeg spørge børnene, om de havde lyst til at vise deres dans for de andre børn. Hvis ikke de vil det, så kan alle bevæge sig samtidigt. Det ville også være en idé at læse en bog, ligesom vi arbejdede med Kierkegaard, og derefter lave forskellige bevægelser til historien. Børnene kan også være sammen to og to, hvor de skal spejle hinanden.

Hmm... ved slet ikke hvor jeg skal starte for jo mere jeg tænker på dage jo flere små detaljer dukker op... Tror jeg starter med tanker og Kirkegaard. Jeg har mødt hans ord før i min massage uddannelse, hvor vi skulle analysere hans citat samt diskutere nogle klient cases med udgangspunkt i Kirkegårds ord... Hans ord har fulgt mig. Tja og nu er han igen med til at gi meget noget jeg vil tag med mig, en helt speciel dag. Syntes det var interessant at høre om manden bag... At sidde og bevæge sig i og omkring en udstilling var helt fantastisk. Udstillingen var rigtig fint sat op. Inderkredsen hvor de 9 temaer over kærlighed, måde med ord og genstande. Sofaen i midten der samlede det hele. Vi køber en sofa for hovedsagligt at dele stunder sammen med andre, reflekter over livet, alene og sammen med andre.

Vores venner, familie, kæreste, børnene leger i den og det er os her tårerne løbe ned af vores kind over brud, mennesker vi holder af som vi har mistet og ender måske vores dage alene i den med alle vores minder.

Dette at de havde lavet en yderkreds, der omkredser inderkredsen, med genstande som er fra mennesker der gerne vil dele deres minder, som betyder noget for dem, er da så genialt og tilmed forandrer udstillingen sig når de får nye ting ind som folk låner dem... Er sikker på Kirkegaard må bifalde og glædes over denne fin udstilling. Alle disse mennesker han mødte på sin daglige gå tur har gidet ham tanker som blev til ord. Nu får alle disse mennesker der går på gaden 200 år efter lov til at gi deres bedrag til at gøre udstillingen helt speciel.. Ja..og der sad vi så med vores ting og delte for mange en meget nær og personlig historie... Lidt unikt, at jeg nu kan kigge på den ring jeg havde med og gi en 28 år gl ring et ekstra minde.

Syntes dagen var super godt tilrette lagt og den røde tråd der bandt dagen sammen, gjorde stort indtryk på mig. Måden vi skulle bruge vores krop på og hvordan man kan fortælle en historie gennem dans og bruge kroppen nonverbale bevægelses sprog... fra indtryk til udtryk. Dansens byggesten som vi byggede videre på fra i sidste uge var super godt og hvordan alle sanserne blev taget i brug.

Var meget imponeret over hvor meget vi blev draget ind i måden at bevæge sig på, det var ik' en lærer der sagde gør efter mig, men vi fik lov til at udtrykke os selv i vores bevægelse sammen med hinanden. Bedst var nok det at alle kunne være med der hvor de var, intet var forkert hvilket jeg tror, gav folk rigtig meget. Havde hørt et par suk rundt omkring da vi fik at vide at vi skulle ind og danse... men ja hvad er dans, den har mange former og bevægelsessprog at udtrykke sig på og dette at bevægelsessproget ik' nødvendigvis skal vises i dansefærdigheder. Jeg kommer selv fra en danseverden der ser helt anderledes ud, da den er konkurrence præget og udtrykket i den er noget helt andet. Det er ikke en dans, der som udgangspunkt ligger op til at føle sig hjemme i egen krop og der bliver ikke arbejdet med at skabe et selvværd, jeg syntes denne måde at arbejde med børn og krop på som meget mere givende.

Det at skulle fortælle en historie i bevægelse om den ting vi havde med, syntes var genialt, virkelig godt planlagt af jer og det var så godt at i alle 3 som havde tilrettelagt dagen var med i det hele, en gruppes energi skabes os ved at alle er med, gruppens energi bevares, ved ik' lige hvordan jeg skal forklare det men håber du forstår..!?!?

Hovedbudskab...

–Hvor mange måder man kan bruge dansens byggesten.

–Hvor lidt der egentlig skal til for at gi folk redskaber til at skabe deres egen koreografi.

–Hvordan kroppens bevægelser fortæller noget til andre mennesker.

–Hvordan en rød tråd kan skabes og hvor meget en velovervejet/tilrettelagt dag kan gi.

–Hvordan et minde kan udtrykkes gennem bevægelse.

–Sætte ord på bevægelsens udtryk (og det er/var ikke helt nemt)

–Vi skal ha bevidsthed om kroppens dele og hvordan de kan bruges.

–Hvordan vi kan lære at respektere hinandens rum, sammen arbejde i rummet og bevæge os i det

– Kærlighed modtages bedst i den nonverbale form, at lære kroppen at kende og bruge den som udtrykks form ville lærer mennesker meget, både at forstå, udtrykke, kommunikation, aflæse og ikke mindst at føle sig hjemme i egen krop.

Hvad har jeg kropslig og erkendelsesmæssigt fået ud af undervisningen i dag?

Et meget lærerigt og motiverende besøg. Oplæget med Kirkegaard med den efterfølgende opgave var en fin måde at få noget viden om filosofien og gav nogle gode diskussioner og refleksioner i vores gruppe! Kropsligt blev min personlige grænse testet ved at skulle opføre en dans, men også ved de andre gruppe danse og par danse, hvor vi skulle skiftes til at bestemme bevægelserne. Rigtig fed dag!

Hvad har jeg fagligt taget med mig fra undervisningen i dag? Hvilke hovedbudskaber har der været?

Hvordan man kan bygge danse op ved at sammensætte flere bevægelser

Hvordan man bruger rummet linjer og retning

Bevægelsesmønstre – dynamik og kraft

At være engageret socialt og følelsesmæssigt for at kunne fange børns interesse og opmærksomhed

Hvordan kan jeg omsætte dagens indhold til egen praksis?

Man er nok nødt til at forenkle de danse øvelser/ bevægelses mønstre vi lavede med Lars, hvis vuggestue børn skal få gavn af det. Måske ved at den voksne viser øvelser på egen krop, samtidig med at man fortæller en historie eller bare forklarer bevægelsen, at børnene vil begynde at efterligne. (selvom børn ikke kan lade være med at danse lige så snart man tænder for musikken) Når vi har rytmik er det meget fagtesange og så laver vi forhindringsbaner til at styrke motorikken og balancen. Men ved at implementere nogle danselege i rytmikken vil de lære at bruge deres kroppe på en anden måde end de plejer. Det kunne være, at komme fra et punkt til et andet ved at bevæge sig i forskellige niveauer eller forskellige tempoer. At man skal bevæge sig let som en fjer eller tung som en elefant...

Praksis...

Her skal vi nok mere ned i begreber som at kunne li, trøste og vise omsorg for at børnene kan være med. At vi viser dem hvordan man aflæser hinanden, er han ked af må vi trøste ham og gi ham et knus osv..

Man kunne jo tag sin ynglings bamse med og sidde og fortælle om man sover sammen med den, krammer den nær man er ked af det og kan blive ked af det hvis den bliver væk. Bagefter kunne man bruge bamsen i sanglege(musik og rytme er motiverende) og bevægelses lege...

Ha en trøste bamse på stuen, så man lærte børnene at hente den til et barn hvis det sad og var ked af det over at ha slået sig eller savnede sin mor og far.

Man kunne lave bøger til børnene så de havde mider fra vuggestuen de kunne kigge på der hjemme.

Det kunne os blot være at følge barnets spor og tag en ting med de er meget glade for og bruge denne ting når man dansede, lavede bevægelses lege og så som at bevæge sig som elefanten osv.

Lave en bog man havde læst om til en bevægelses leg... eller danse historien mens man fortæller den.

Historier er gode at bevæge sig til, så der bliver sat både billeder, ord og bevægelserne på.

Dette vil os gi barnet mulighed for at huske den og kunne være i stand til f.eks. og kunne fortælle af de gerne vil lave dansen med elefanten.

Vil være nok ha en øget opmærksom på hvordan børnene bruger rummet føler de sig trygge i det og hvordan kan jeg styrke dem motorisk og stimuleret deres sanser. Give dem de bedste forudsætninger for at bruge kroppens færdigheder og gi dem glæden ved at bevæge den. Dette at gi dem følelsen af at vide hvad deres kop kan, føle sig hjemme i den, vil gi dem en selvfølelse at bygge videre på.

Tusind tak for en smuk dag.

Kommentarer fra andre undervisere i forbindelse med bevægelsesworkshoppen på museet

Undervisere fra SOSU Gladsaxe:

"Det begynder at blive svært, når det bliver personligt. Når eleverne skal formidle egne følelser, bliver det lidt for abstrakt, og det kan være svært for eleverne at udtrykke følelser pga. deres bagage"

"Der sker noget nyt, når eleverne kommer ind på museet. Deres vaner ændres"

Underviser fra SOSU Holbæk:

"Forløbet ryster klassen sammen. Det er fedt fedt fedt. Forløbet giver mulighed for at afsøge grænser – hvad går man med til? I det kropslige oplæg er der mulighed for selv at finde grænsen. Det var vildt imponerende at se eleverne give den gas og grine, og hvordan de viser tillid og respekt for hinanden"

Underviser fra SOSU Greve:

"Eleverne folder sig ud på en anden måde. De kan bruge redskaberne i praksis"

Undervisere fra SOSU C. Brøndby:

"At klassen er så god til at bevæge sig, og at de tør. Fedt at se, hvor mange resurser klassen har. Se hvordan de stråler"

"Jeg kunne se en udvikling med gruppen. Det var rørende med opvisninger. Jeg håber, at eleverne har fået en fornemmelse for, hvorfor de presses ud i situationer – for at skabe udvikling, ha' det sjovt og mærke sig selv"

"Det var godt, at eleverne ikke vidste præcist på forhånd, hvad de gik ind til"

Underviser fra SOSU Slagelse:

"Deres uddannelse har med mennesker at gøre. Derfor er det vigtigt at kende sin krop. Og hvor meget mod eleverne havde i forhold til at bevæge sig "anderledes". Positivt at elever overvejer bevægelser, så der er tanke i stedet for kun handling"

Uddrag af kommentarer fra evaluering med eleverne

Hvad synes du, har været det mest interessante/overraskende i dag? (på uddannelsesinstitutionen)

1. "Jeg synes, at det var interessant at lytte til Søren Kierkegaards kærlighedshistorie. Jeg blev overrasket over den tankegang, han havde om venner"
2. "Det har været interessant at høre om Søren's livshistorie. Det overraskede mig, at han var religiøs kristen. Jeg har ikke rigtig før hørt om religiøse kristne. Hans religiøse holdning minder lidt om min religion"
3. "Jeg synes, at det var spændende at høre om en person, der så helt anderledes på livet, end jeg gør"
4. "Jeg synes, at det var interessant at lære så detaljeret om en person, hvor jeg kun vidste, hvad han lavede professionelt. Jeg synes, at var spændende, at høre om hans baggrund og kunne sætte det lidt sammen med hans meninger om kærlighed"
5. "Jeg synes faktisk, at det hele var meget interessant. Jeg vidste ingenting om Kierkegaard. Derudover var Hanne rigtig god til at gøre det spændende"
6. "Jeg synes, at det var ret spændende, at vi fik at vide, hvem Søren var. Han lød meget ukendt i starten, men det lyder ikke sådan"
7. "At høre hvordan andre har det og de andres meninger om de forskellige spørgsmål"
8. "Det har været interessant, især med præsentationer, hvor jeg lærte en masse ting"
9. "Syntes det var fedt med den sidste opgave (præsentationen) vi fik. Det var rart, at høre andres holdninger og synspunkter, og vi fik diskuteret frem og tilbage"

Det var nyt for mig, at...? (på uddannelsesinstitutionen)

1. "Det var nyt for mig, at vide noget om Søren Kierkegaard, fordi jeg ikke vidste noget om ham før. Så det var godt at vide noget om en vigtig person"
2. "Det hele var nyt for mig. Jeg vidste intet om Kierkegaard"
3. "Det var nyt for mig at høre, hvem Kierkegaard var. Det var nyt at høre om en filosof. Det var en god og lærerig dag"
4. "Selve Kierkegaard var nyt for. Jeg har aldrig hørt om ham før"
5. "Det der var nyt for mig var, at jeg hørte forskellige meninger"
6. "Jeg har aldrig lært om nogen fra 1800-tallet udover H.C. Andersen, men ham lærte vi slet ikke så meget om, så det var nyt for mig. Super dag"
7. "Kierkegaard var bevidst om sig selv og sine mål"

Hvad synes du, har været det mest interessante/overraskende i dag? (på museet)

1. "At alle deltog og var med plus øvelsen med en personlig ting"
2. "At vi skulle lave noget med kroppen. At vi skulle vise vores ting med kroppen"
3. "At slippe kontrollen og lave en dans med Daniella"
4. "At vi skulle stole på vores partnere med lukkede øjne"
5. "Den måde vi brugte kroppen på og vores genstande"
6. "Jeg synes, at det var spændende, at høre om andres genstande og at se Kierkegaards personlige genstande. Det var interessant at se andres fortolkninger på "ord", som man ikke selv havde tænkt over"
7. "Jeg synes, at det var spændende at bruge kroppen så meget. Det var overraskende, at man kan få så meget viden kun med kroppen. Det var fedt at høre de andres ting og betydningen for dem"

8. *"Det var interessant at samarbejde og danse"*
9. *"Vi kom automatisk tættere på hinanden. Var overrasket over hvor meget, man egentlig kan udtrykke med bevægelser"*
10. *"Jeg synes, at det har været sjovt, at skulle lave en koreografi ud fra vores ting"*
11. *"Sammenhold"*
12. *"Grænseoverskridende, lidt spændende. Føler ikke, at jeg har lært noget"*
13. *"Dagen har været kort og lærerig. Jeg har fået smil, som jeg ikke havde regnet med at få"*
14. *"Viden om Kierkegaard og hans forskellige måder at anskue kærligheden på. Jeg har flyttet min egen personlige grænse for at udtrykke mig igennem bevægelse. Hvor meget man kan udtrykke sig kropslig uden ord. Undervisere som brænder for det, de formidler videre"*
15. *"Sammenhold, fællesskabsfølelsen og nysgerrighed"*
16. *Det er meget anderledes. Virkelig god for børn og få dem ind på museer og gøre det interessant for dem. Jeg kunne virkelig godt lide, at man skulle bruge kroppen på den måde. Det gjorde, at man skulle tænke på andre måder, end hvad man gør normalt. Ps. Det var meget grænseoverskridende"*

Det var nyt for mig, at...? (på museet)

1. *"At bruge kroppen på den måde"*
2. *"Jeg har lært de andre bedre at kende med deres historier (via den personlige genstand)"*
3. *"Alt var nyt for mig. Jeg har aldrig set sådan noget her før"*
4. *"Det var nyt for, at skulle fortælle en historie med min krop, og det var grænseoverskridende men da vi kom ud i grupperne var det sjovt"*
5. *"Alt det med at bruge sin krop var nyt for mig"*
6. *"Det var nyt for mig, at man kunne vise andre følelser i kropsform"*
7. *"At skulle samarbejde med de andre og finde på forskellige moves i fællesskab, og at vi grinte så meget og havde det skægt"*
8. *"Fik overskredet nogle grænser som det første. Måden at danse på var helt klart noget nyt"*
9. *"Det nye for mig var at lære, hvor meget man egentlig kan bruge ens kropssprog og ens sansen. Hvor meget det betyder. Det jeg har lært i dag med mit kropssprog, vil jeg meget gerne tage med videre, når jeg skal ud og arbejde med mennesker"*
10. *"Lært noget nyt om min klasse. Så nu ved jeg, hvad der betyder noget for dem og mig selv"*
11. *"For grænseoverskridende til sidst. Alt det med dans burde formindskes. Det er ikke så meget viden i det i forhold til omverdenen. Ikke noget for mig, ikke et ordentligt museumsbesøg som forventet"*
12. *"Overraskende, at det er så let at arbejde med nogle, som jeg ikke kender så godt"*
13. *"Det har været lærerigt, at bruge kroppen på en ny måde"*
14. *"Helt nyt for mig at være her på museum og lave alle de forskellige ting. Super godt"*
15. *"At klassen deltog så åbent og nysgerrigt"*

Hvordan så du koblingen mellem undervisningen på uddannelsesinstitutionen og museet?

Og Hvordan så du koblingen mellem Kierkegaard og bevægelse

1. "Man brugte kroppen til at udtrykke sig i dag, og forrige gang blev det udtrykt verbalt"
2. "Kunne ikke se andet, end at vi skulle fortælle det vi havde lært mundtligt til kropsligt"
3. "Førige gang lærte vi om Kierkegaard. I dag om, hvordan man kan udtrykke kærlighed igennem bevægelse"
4. "Jeg synes, at det var spændende. Både Søren Kierkegaard, men også hvordan vi fik snakket pædagogik indover. Plus det at kunne tage det med kærlighed og en genstand med tilbage i institutionerne og lave små historier om. Men også at få skubbet til mine personlige grænser, at danse fjollet foran de andre og give slip. Og at kunne udtrykke sig meget i bevægelse"
5. "Det med kærligheden til dansen, altså selvkærlighed og relationer via dans til hinanden"
6. "Koble overskrifterne fra udstillingen sammen med tingen"
7. "Der var bevægelse. Vi var vores egen inspiration til undervisning. Det var noget nyt"
8. "At man beskriver dansen ud for, hvad Søren Kierkegaard siger. Jeg synes, at dansen og undervisning hænger super godt sammen. Fortsæt med det :)"
9. "Få de ting vi hørte om i mandags ind i timerne med bevægelse og kroppen omkring kærlighed, venskab osv."
10. "Begge gange har handlet om at udtrykke følelser og handlet om relationer"
11. "At udtrykke kærlighed, venskab og det vi snakkede om i mandags, at få det ud i dans og bevægelse"
12. "Spændende at bruge tanker som næstekærlighed og at være i nuet og så bruge kroppen ud fra det"
13. "Spændende at høre historien om Kierkegaard i forhold til, hvordan han var som person, men svært at koble det med det kropslige, andet end der blev fortalt, at han ikke var meget til dans"
14. "Sammenkoblingen mellem Søren Kierkegaard og dans har jeg svært ved at se, men det var spændende at høre om ham. Måske jeg godt kan se koblingen mellem hans forskellige skikkelser (familie, venskab, hjemmet, selvforelskelse) vist i dansen"
15. "Svært at se koblingen imellem Kierkegaard og den kropslige del. Evt. kunne man have fortalt/koblet løbende under dansemodulet"
16. "I forhold til dansen og udstillingen har der været en god kobling, da man kan vise venskaber/kærlighed osv. Igennem dansen. Man har fundet nye måder at kommunikere på"
17. "Kobling i forhold til det relationelle"
18. "Jeg følte, at det var to forskellige ting. Det med dansen, var jeg meget skeptisk overfor, da det blev præsenteret, men endte med at blive lærerigt og sjovt. Dans virker så kompliceret, men efter undervisning i dag har jeg ændret mit billede på det. At man bare skal kaste sig ud i det og prøve"
19. "Super fed mini-introduktion. Og fedt tilrettelagt blandt underviserne. Under hele forløbet var der en klar rød tråd mellem Kierkegaards "venner" og "selv". At få eleverne til at glemme sig selv og fortabe sig i lege og øvelser, var perfekt"
20. "Jeg synes, at koblingen mellem Søren Kierkegaard og kroppen og dansen som relationsformer var rigtig god. Til at starte kunne jeg umiddelbart ikke se sammenhængen, men efter at have tænkt nærmere over det, synes jeg, at der var en god rød tråd i de kropsformer og udtryk vi skulle fremvise"

21. *"Fin kobling mellem Kierkegaard og dennes idé om næstekærlighed til praksis fx i en børnegruppe, hvor børnene sammen overskrider grænser og kommer hinanden ved (vi har selv oplevet, hvordan hæmningerne slippes løs, jo længere dagen skrider frem)"*
22. *"Fin kobling mellem undervisningen/Kierkegaard og aktiviteterne. Det med kærligheden til sig selv, andre og genstande og skabe et forløb kropsligt"*
23. *"Med koblingen forstår jeg, hvor vigtigt det er som pædagog, at man hviler i sig selv og forstår, at vi er forskellige som mennesker. Vi skal huske som pædagog, hvor mange signaler vi kan sende med kroppen, altså meta-kommunikation"*

Hvordan kan undervisningsforløbet bruges i dit kommende arbejdsliv?

1. *"Den sidste øvelse. Jeg kan bruge den sidste øvelse på et plejehjem, hvis jeg har en borger, der ikke kan se, men høre eller som en aktivitet"*
2. *"Stole blindt på én. Jeg vil tage dette med mig til eksamen"*
3. *"Den sidste øvelse kan jeg bruge til min uddannelse, hvor jeg skal arbejde med ældre mennesker"*
4. *"Undervisningen vil jeg helt sikkert bruge på mit arbejde"*
5. *"Det har været inspirerende at danse. Jeg har fået gode ideer til måder at bruge rummet på og udtrykke sig"*
6. *"Hvor relativt nemt det vil være, at omsætte dagens læring til egen praksis. At danse uden at bruge overført billedsprog"*
7. *"Jeg tænker samtidig, at jeg er rigtig glad for at være blevet bevidst om, hvad vores kroppe udtrykker, og hvordan det virker på andre individer. Så jeg mener absolut, at det er noget, jeg kan bruge i pædagogisk sammenhæng"*
8. *"Overordnet rigtig mange fine "lege"/øvelser, man kunne ta' i brug i arbejde med børn"*
9. *"Jeg kan i den grad bruge det i praksis. Både med børn og voksne. Alt i alt en indholdsrig og givende dag i forhold til mit videre forløb i pædagogisk praksis."*
10. *"Mange af øvelserne, vil jeg bestemt tage med ud i institutionerne. Der var mange redskaber og øvelser, som man vil kunne bruge i det relationsskabende arbejde. Det at sætte fokus på kropssignaler og tolkning af kropssprog var et godt valg"*

Tilkendegivelser i forhold til museet som alternativt læringsrum

1. *"Fedt med muligheden for at bevæge sig på et museum, da man ellers altid skal være stille"*
2. *"Jeg var positiv overrasket – jeg skulle på museum, og troede at det ville være kedeligt, fordi man normalt bare går rundt og kigger"*
3. *"I skolen sidder man hele tiden ned, og vigtigt er, hvad der kommer ud af munden. På museet er det mere legalt at bruge kroppen"*
4. *"Det har været rigtig sjovt. Har grint rigtig meget, og det har været rigtig godt. Det var fedt at skulle danse, og man samtidig ikke er blevet kigget mærkeligt på"*
5. *"Det var overraskende, hvor meget flow man kom i og slet ikke tænkte over, at vi var i et åbent rum/museum"*
6. *"Det er interessant at lære i andre rammer end skolen"*
7. *"Positivt, at man ikke skulle gå rundt og kigge på museet hele dagen"*
8. *"Overraskende, at vi ikke bare skulle rundt og kigge, men aktivt at lave noget. Positivt"*